

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання контрольних робіт з дисципліни “Методика викладання іноземних мов та перекладу” для студентів 5 курсу спеціальності 035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Заочна форма навчання

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни “Методика викладання іноземних мов та перекладу” для студентів 5 курсу спеціальності 035.041Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська). Заочна форма навчання / Укл.: К.А.Лут. Запоріжжя : ЗНТУ, 2021. – 18с.

Укладач: к.філол.н., доц. Лут К.А., доцент кафедри ТПП

Рецензент: Тарасенко К.В., к.філол.н., доцент кафедри ТПП

Затверджено
на засіданні кафедри теорії та
практики перекладу

Протокол № 8 від 18.05.2021

Затверджено
на засіданні Навчально-методичної комісії Гуманітарного факультету
Протокол № 3 від 20.05.2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
СХЕМА ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ УРОКУ	5
ЗРАЗОК ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ	6
ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	10
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	11
ЛІТЕРАТУРА	13

ВСТУП

В умовах глобалізації та бурхливого розвитку різних галузей науки попит на знання іноземної мови постійно зростає. Саме тому зростає і потреба у викладачах іноземної мови та перекладачах. Навчальна дисципліна «Методика викладання іноземних мов та перекладу» покликана навчити студентів раціонально організовувати навчання іноземних мов та перекладу, застосовуючи новітні методи та прийоми і враховуючи сучасні вимоги.

Завдання вивчення дисципліни полягають в ознайомленні студентів з сучасними методами і прийомами навчання іноземних мов та перекладу; у вивченні основних принципів організації навчальної діяльності учнів та студентів; опануванні способами формування мовленнєвих навичок і розвитку вмінь іншомовної мовленнєвої діяльності

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі компетенції:

а) загальні компетентності:

- уміння застосовувати знання на практиці;
- прагнення вчитися і оволодівати сучасними знаннями задля саморозвитку і самовдосконалення;
- планування та розподіл часу;
- навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел); дослідницькі уміння;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій;
- здатність генерувати нові ідеї (творчість);
- увага до відмінностей та впливу культури.

б) фахові компетентності:

- вміння використовувати традиційні та інноваційні методи викладання іноземних мов та перекладу;
 - вміння застосовувати систему різних вправ на відповідних етапах вивчення іноземної мови та перекладу;
 - розуміння структури та цілей навчального процесу;
 - здатність оцінювати навчальні методики і матеріали;
 - здатність створювати сприятливі умови для навчання;
- вміння розробляти різні види контролю навчальних досягнень студентів

Процес виконання контрольних робіт. Спочатку студенти мають опрацювати теоретичний матеріал, наданий у конспекті лекцій (доступно за посиланням: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/6185> або у відповідному розділі системи Moodle). Наступним кроком має бути ознайомлення із схемою аналізу уроку та зразком плану-конспекту. Контрольна робота має містити відповіді на теоретичне питання (с.11), виконане практичне завдання і розроблений власний план-конспект уроку з іноземної мови.

СХЕМА ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Цілеспрямованість уроку

1. Визначити тему уроку, місце уроку в тематичному циклі, тип уроку.
2. Назвати цілі уроку: практичні, виховні, загальноосвітні, розвиваючі.
3. Встановити відповідність поставлених цілей місцю уроку в тематичному циклі та типу уроку.

II. Структура та зміст уроку

1. Зафіксувати етапи уроку в їх послідовності.
2. Встановити відповідність прийомів навчання основним цілям уроку.
3. Оцінити раціональність співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ.
4. Назвати допоміжні засоби навчання, що використовувались та оцінити їх доцільність і ефективність.
5. Визначити розвиваючу, виховну, освітню цінність мовленнєвого матеріалу уроку і вправ, їх відповідність віковим інтересам учнів.

III. Активність учнів на уроці

1. Визначити основні форми взаємодії вчителя та учнів уроці, їх місце /на якому етапі, для виконання завдань/ та ефективність.
2. Назвати прийоми стимулювання мовленнєвої і розумової активності учнів.

IV. Мовленнєва поведінка вчителя

1. Визначити відповідність мовлення вчителя мовній нормі, його адаптованість до рівня мовної підготовки учнів та вимогам шкільної програми.
2. Визначити ступінь володіння виразами класного вжитку.
3. Оцінити чіткість і доступність формулювання вчителем завдань для учнів та зверненість його мовлення до учнів.
4. Визначити доцільність використання рідної мови вчителя на уроці.
5. Встановити співвідношення мовлення вчителя та учнів на уроці.

V. Результативність уроку

1. Підсумувати те, чого навчилися учні на уроці.
2. Визначити відповідність рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь поставленим цілям.
3. Оцінити об'єктивність та мотиваційний потенціал виставлених учителем оцінок.

ЗПАЗОК ІЛІАНУ-КОНСПЕКТУ УРОКУ

A. Students and Setting:

Students: Young adults with high intermediate - low advanced language proficiency. There are 15 students in the class.

Setting: University where students are studying various aspects of the English language and wide range of topics . The class meets 2 times a week. Classes last 60 minutes. Students have access to a multi-media lab where they can watch videos, use computers for writing, access the Internet, etc.

B. Lesson Background:

Students have been studying the topic "To Rule is Easy, to Govern - Difficult" for 1 month (8 lessons)). Within this topic they learned some facts about political systems of the USA, the UK and Ukraine. They have learned the vocabulary on this topic (200 words and word combinations). This will be the final lesson of this module. At the previous lesson the students watched the video (the link is provided) about various governmental systems, worked in teams to sum up all the information about political systems they learned during this period, compared them and made the list of advantages and disadvantages of each system. For the final lesson they prepared oral presentations and visual materials. At this lesson they will demonstrate their knowledge of active vocabulary, show how they summarized all that they have learned about political systems of the USA, the UK and Ukraine. The students will orally present the results of their previous discussion and, finally, participate in the debates. Their projects will be archived for other students to use as resources while preparing their own projects. This is the last lesson of the module, at the end of which the students will be graded.

C. Learning Objectives/Expected Results:

Students will apply vocabulary and collocations they have already learned at previous lessons and while gathering information for their oral

presentations. They will also show what they have learned about political systems in the USA, the UK and Ukraine, analyze the information presented by their peers, use it to ask follow-up questions and defend, prove or justify their points of view about positive and negative features of the political system which they described. They will be practicing advanced language skills as they make oral presentations and participate in the debates. The peers will evaluate the presentations as well as do self-assessment using the rubric (a copy of which is included).

D. Materials and Sources:.

Students will need paper and pens / pencils to take notes while their peers present the reports. Pictures which students prepared to illustrate their oral presentations.

PowerPoint software

Rubric for scoring evaluation:

Name of your team:

Name of the team you are scoring:

Oral skills: pronunciation is good, speech is understandable

1 2 3 4 5

Coherency of the presentation:

1 2 3 4 5

Timing: not too short, not too long

1 2 3 4 5

Equal participation:

1) in delivering the presentation

1 2 3 4 5

2) in the debates:

1 2 3 4 5

General impression:

1 2 3 4 5

Comment: Score 1=the element is not present, 5=well done

Sources:

- The Daily Conversation (May 7, 2015). Parliamentary [UK] vs. Presidential [US] Explained. [Video file.] Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=4quK60FUvkY>
- Chernovaty L., Karaban V. (2008) Advanced Practical English Course (attached - see below) U. S. Department of State, Office of English Language Programs Bureau of Educational and Cultural Affairs. (2006). Shaping the way we teach English: Module 8, authentic materials [pdf file] Retrieved from: https://d396qusza40orc.cloudfront.net/shaping1landscape/week2/phase1_lesson_plan_files.zip.
- U. S. Department of State, Office of English Language Programs Bureau of Educational and Cultural Affairs. (2006). Shaping the way we teach English: Module 5: Learner Feedback and Assessment [pdf file] Retrieved from: https://d396qusza40orc.cloudfront.net/shaping1landscape/week4/phase2_lesson_plan_files.zip

Rubric made by the students with the teacher's help

Software: PowerPoint software available as free download at <http://www.microsoft.com>

E. Procedures / Timing:

1. Teacher does/says . . .

Greets the students and asks them to occupy their seats according to the division into 3 groups (done at the previous lesson). Distributes rubric for students to fill out individually.

Students do/say ...

Students take seats. First group prepares to present their work, using projector. (Presentations are pre-loaded to ensure quick turn-taking.)
Approximate Time 5 min

2. Teacher does/says . . .

Keeps time. Keeps record of some mistakes and errors which students make during their presentations to discuss them later (formative assessment). Encourages students to ask questions after each presentation.

Students do/say . . .

Each presentation takes 10 minutes. After each presentation students ask questions and try to analyze advantages and disadvantages of the governmental structure presented (5-8 min.).

5 min. for rubric scoring including self-evaluation

Approximate Time 50 - 55 min

3. Teacher does/says . . .

Collects rubrics which become part of students' grade. Collects the presentations for the archive.

Students do/say . . .

Hand in their presentations.

Approximate Time 3 min

F. Learner Feedback/Formative Assessment:

The students give feedback using rubrics and during the debates. (The teacher may help by encouraging questions). The teacher notes down the errors and mistakes during presentations and discussion that will help to organize further revision of some grammar rules or vocabulary and collocations. This is formative assessment directly related to the content of the course. Summative assessment is also involved because this is the final lesson of the module and the teacher has to grade the students. So basing on the rubrics, the students' feedback and the teacher's observations the students get the score for their work.

G. Extended Reflection:

- (a) This lesson plan is the continuation of the previous plan in Week 2. During the previous lesson the students worked in groups to construct their presentations. At this final lesson they showed their knowledge of the topic "Political systems of the USA, the UK and Ukraine", they had to exercise higher cognitive powers in analyzing, summarizing the material and making conclusions. Participating in the debates the students had to communicate without thorough preparation that shows how well they mastered the vocabulary on the topic, the factual information and speaking skills, and how free they feel communicating within this topic. In this lesson the process of assessment and evaluation (both peer and self-assessment) was also added.
- (b) Authentic materials and realia used in the lesson: the video on the topic, newspaper articles about political systems, pictures illustrating various political systems.

Group work: students worked in groups of 5 while preparing their presentations.

Critical/creative thinking: students selected the materials, created the presentations, as the audience, evaluated the presentations with a rubric and participated in debates.

Learner feedback/formative assessment: students assess their peers as well as themselves using rubrics. The teacher makes notes while listening to the presentations on vocabulary, collocations and grammar misused by the students that will help form the basis for further studies.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Базові методичні категорії. Поняття навички і вміння, методу, підходу, методичного прийому, засобу навчання.
2. Цілі навчання іноземної мови у загальноосвітній школі.
3. Цілі навчання іноземної мови у вищій школі
4. Загальнодидактичні, лінгвістичні та методичні принципи навчання іноземної мови.
5. Еволюція методів навчання іноземних мов. Перекладні та прямі методи.
6. Еволюція методів навчання іноземних мов. Сучасні методи.
7. Засоби навчання іноземної мови. Основні та допоміжні засоби. Технічні засоби навчання.
8. Планування у методичній роботі вчителя іноземної мови. Календарні та поурочні плани.
9. Положення комунікативного підходу у навчанні іноземних мов.
10. Типологія вправ у системі навчання іноземної мови.
11. Формування фонетичних (артикуляційних й інтонаційних) навичок.
12. Формування лексичних навичок. Способи семантизації лексики.
13. Активний, пасивний і потенційний словниковий запас.
- Зміст навчання граматики. Формування граматичних навичок. Автоматизація дій учнів з новими граматичними структурами.
14. Навчання діалогічного мовлення. Етапи роботи та система вправ для навчання діалогічного мовлення.
15. Навчання монологічного мовлення. Етапи роботи та система вправ для навчання монологічного мовлення.
16. Формування навичок аудіювання. Етапи роботи та система вправ для навчання аудіювання.
17. Навчання читання. Розвиток техніки читання та навчання різних видів читання.
18. Навчання письма. Система вправ для навчання письма і писемного мовлення.
19. Функції, види і форми контролю у навчанні іноземної мови.
20. Вимоги до сучасного уроку іноземної мови. Структура та зміст уроку.

21. Положення комунікативного підходу у навчанні іноземних мов.
22. Проблеми формування вмінь та навичок перекладу
23. Навчання письмового перекладу: етапи, уміння та навички письмового перекладу
24. Навчання усного перекладу: етапи, уміння, навички усного перекладу та його оцінювання

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Проаналізуйте цикл уроків з підручника англійської мови (для старшої школи та ВНЗ). Визначте компоненти структури уроків, тип і вид кожного з уроків. Сформулюйте їх цілі. Складіть схематичні плани проаналізованих уроків.
2. Розробіть вправу, яка б відповідала проблемному методу у навчанні ІМ. (Н-д, організувати самостійну роботу студентів для виявлення відмінностей у значенні слів "textbook", "course book" та "manual").
3. Ознайомтесь зі стандартами освіти для вищих навчальних закладів. Яким чином в них реалізується принцип послідовності у навчанні?
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-bakalavr.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>
4. Проаналізуйте найновіші сучасні методи (Метод повної фізичної реакції, драматико-педагогічний, мовчазний, груповий, І.Давидової, Хелен Дорон...). Що їх відрізняє від традиційних? У чому їх переваги та недоліки?
5. Поясніть принцип контрастивних вправ і наведіть приклади (із застосуванням наочності): роз'яснення відмінностей між звуками, наголосом або інтонаційними зразками через порівняння близьких явищ. Наприклад, *That's a heavy bat. (Show a picture of a baseball player in a baseball stadium)*
That's a heavy bet. (a gambler in a gambling casino)
6. Підберіть ресурси для вправи Tracking. Поясніть її переваги при формуванні навичок аудіювання.
7. Опишіть найбільш ефективні вправи на засвоєння лексики . Підготуйте проведистфрагмент уроку із застосуванням власних розробок.
8. Придумайте вправу, яка б поєднувала аудіо-лінгвальний метод з комунікативним для вивчення граматичного явища.
9. Проаналізуйте основні принципи комунікативної граматики. Розробіть комунікативно-граматичні вправи, які б показали відмінність між Present Perfect та Past Simple, або to be going to та will

10. Проаналізуйте підручники з граматики іноземної мови та знайдіть приклади завдань, які активують процедурні знання. Які саме теми вивчаються? Який контекст наводиться?
 11. Проаналізуйте Graded Readers (адаптовані книги для читання іноземною мовою): Oxford Bookworms, Longman Classics, Арій. Визначте їх переваги та недоліки у збагаченні словникового запасу учнів.
 12. Підготовка до написання листів різних видів (+пам'ятка з написання листів);
 13. Підготовка до написання есе (+пам'ятка з написання есе).
 14. Формування монологічних вмінь на основі тексту та без нього
 15. Формування діалогічних вмінь на основі тексту та без нього
 16. Робота з аудіотекстом
 17. Робота з текстом для читання (оберіть текст, визначте мету роботи над ним, прийоми, вправи)
 18. Формування вмінь та навичок письма
 19. Підберіть тексти та запропонуйте вправи для формування різних стратегій читання
 20. Мовне портфоліо: принципи побудови, складові елементи, переваги та недоліки.
 21. Потенціал таких видів контролю, як курсові та дипломні роботи у формуванні мовної компетентності.
 22. Способи формування та перевірки soft skills.
 23. Поясніть відмінності між стандартним тестуванням та навичкоорієнтованим оцінюванням (standardized and multiple-choice tests vs performance-based assessment). Який спосіб краще і чому?
- Murphy B. Performance-Based Assessment for English Language Learners. URL:
<https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1361&context=buffalocommons>
24. Наведіть критерії оцінювання перекладу студентів (усного та письмового)

ЛІТЕРАТУРА

1. Белякова Е.А. Проблемные задания как прием обучения иностранному языку студентов вуза. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemnye-zadaniya-kak-priem-obucheniya-inostrannomu-yazyku-studentov-vuza>
2. Гальскова Н.Д. Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. М.: Изд. центр «Академия», 2004. 236 с.
3. Гез Н.И. Типология упражнений и организация обучения аудированию в школе с преподаванием ряда предметов на иностранном языке // ИЯШ, 1985. No 6. С. 19-24
4. Гез Н.И., Фролова Г.М. История зарубежной методики преподавания иностранных языков. Учебное пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. М. : Академия, 2008. 256 с.
5. Гіль С.І. Засоби подолання труднощів аудіювання в іноземній аудиторії // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти: зб. наук. праць. Вип. 22. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. С. 82-86.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ під ред.. С.Ю.Ніколаєвої. -Київ "Ленвіт", 2003—273с.
7. Задорожна І.П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки: монографія. Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2011. 414 с.
8. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь. К.: Ленвіт, 2009. 119 с.
9. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2089/soft-skills-u-studentiv-15_2_24_strategia.pdf?sequence=1
10. Ковтун О.В. , Гудманян А. Г. Методика викладання іноземних мов і перекладу у вищій школі. Практикум. К. : НАУ, 2015. 80 с.
11. Кострубіна О.В. Аудіотекст та етапи роботи з ним у процесі розвитку аудитивних умінь і навичок студентів // Викладання мов у

- вищих навчальних закладах освіти: зб. наук. праць. Вип. 11. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. С. 170-175.
12. Критерії оцінювання: <http://www.cg-lviv.org/download.php?downloadid=126>
 13. Лазаренко К.А. Основи методики навчання іноземним мовам. К.: Вища шк., 1997. 230 с.
 14. Латышев Л.К., Провоторов В.Й. Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе. М. : НВИ: ТЕЗАУРУС, 2001. 136 с. Майер Н.В. Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика: монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2015. 482 с.
 15. Лут К.А. Роль вправ з «ключовими» словами у формуванні навичок говоріння // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка. Дрогобич, 2019. С. 235-240.
 16. Майер Н.В. Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика: монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2015. 482 с.
 17. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник./ Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. –328с.
 18. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2008. 256 с.
 19. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. К.: Ленвіт, 2008. 285 с.
 20. Новиков А.И., Нестерова Н.М. Реферативный перевод научно-технических текстов. М.: Наука, 1991. 146 с.
 21. Ольховська А.С. Експериментальна перевірка ефективності методики навчання майбутніх філологів передачі імплікатур тексту оригіналу в усному перекладі з аркуша з української мови на англійську // Висник Київського національного лінгвістичного університету. 2011. Вип. 20. С. 71-79.
 22. Пассов Е.И. Методика как теория и технология иноязычного образования. Елец : ЕГУ им. И.А.Бунина, 2010. 543 с.
 23. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е.И. Пассов. – М.: Рус.яз., 1989. – 276 с.

- 24.Парахневич А.О. Диференційований підхід до навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей.
URL:http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/parakhnevych_d_yferenciiovanyi.pdf
25. Пашковский А.А. Особенности перевода как учебного предмета // Переводоведческая лингводидактика. М. : Флинт; Наука, 2009. С.44-46.
- 26.Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі: проблеми і перспективи : колективна монографія / Л. А. Сажко, Л. Я. Зеня, О. В. Бирюк та ін. / за заг. ред. Л. А. Сажко. К. : Вид. центр КНЛУ, 2015. 225 с.
- 27.О.В.Ребрій. Перекладацький скоропис: Посібник для навчання усного послідовного перекладу з англійської мови / Під ред. д.п.н. Л.М.Черноватого та д.ф.н. В.І.Карабана. Вінниця: Поділля, 2000, 2002. 112 с.
- 28.Редько В.Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи. – К.: Генеза, 2007. – 136 с.
- 29.Рогова Г.В. Методика обучения иностранному языку на начальном этапе. М., 1988.
- 30.Симакова С. В. К вопросу о самостоятельной работе студентов по иностранному языку в неязыковом вузе // Альманах современной науки и образования. 2013. № 3. С. 164-165.
- 31.Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. Освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.
- 32.British national Corpus <https://www.english-corpora.org/bnc/>
- 33.Celce-Murcia M., Brinton D., Snow M. Teaching English as a Second of Foreign Language . Cengage Learning, Boston. 2014. 706 p.
- 34.Communicative grammar tasks: Language use and students' preferences : URL: <https://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=17149&context=rtld>
- 35.Frequency Level Checker: <http://language.tiu.ac.jp/flc/>
- 36.Input Enhancement and Task-Based Language Learning and Teaching // <http://www.litu.tu.ac.th/journal/FLLTCP/Proceeding/391.pdf>
- 37.The Cambridge Guide to Teaching English to Speakers of Other Languages 2001. Cambridge: Cambridge University Press. – 304p.